

Суханронӣ дар мубоҳисаҳои умумии Иҷлоси 76-уми Маҷмаи Умумии Созмони Милали Муттаҳид 24.09.2021 02:04, шаҳри Душанбе

Муҳтарам Ҷаноби Раис,
Муҳтарам Ҷаноби Дабири кулл,
Хонумҳо ва Ҷанобон,

Пеш аз ҳама, меҳоҳам Раиси иҷлоси наvbатии Маҷмаи Умумии
Созмони Милали Муттаҳид Ҷаноби Абдулло Шохидро ба муносибати
интихоб шуданашон ба ин маснад табрику таҳният намоям.

Ҷамкорони гиромӣ,

9 сентябри соли Ҷорӣ мардуми шарифи Тоҷикистон рӯйдоди басо
таърихӣ ва хотирмон – 30-юмин солгарди Истиқлоли давлатии
кишварро таҷлил намуд.

Дар солҳои аввали соҳибистиқлолӣ кишвари мо бо ҳодисаҳои
фӯеабори Ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ рӯ ба рӯ гардида, рӯзҳои
сангинро паси сар кард.

Хотима бахшидан ба Ҷанг, ба ҳам овардани тарафҳои даргир,
таъмини сулҳу субот ва ҳамзамон бо ин, барқарор намудани
муносибатҳои дипломативу ҳамкорихои созанда бо кишварҳои олам

барои мо аз вазифаҳои аввалиндараға ба ҳисоб мерафтанд.

Бо вуҷуди душвориҳои мавҷуда, маҳз ба шарофати сиёсати “дарҳои кушода” ва сулҳу ӯёна, ба мо муяссар шуд, ки дар арсаи Ҷаҳонӣ Ҷойгоҳи сазовори худро пайдо ва рушди устувори кишварро таъмин намоем.

Ҷамкорони гиромӣ,

Вазъи бе ин ҳам ноустувори замони муосирро рақобатҳои геосиёсӣву геоиқтисодӣ ва афзоиши сатҳи таҳдиду хатарҳо, инчунин паҳншавии бегобиҳои бемориҳои сироятӣ боз ҳам мураккаб кардаанд.

Чунин ҳолат масъулияти давлатҳоро барои роҳандозии сиёсати дурандешона ва ҳамоҳанг шуда Ҷиҳати ҳалли фарогири мушкилоти муосир дучанд мегардонад.

Нақши созмонҳои байналмилалӣву минтақавӣ, хусусан Созмони Милали Муттаҳид ва ниҳодҳои тахассусии он, дар амри пайдо кардани роҳҳои ҳалли босамари мушкилоти Ҷаҳони муосир калидӣ мебошад.

Ҷаноби Раис,

Таҳаввулоти ахир дар Афғонистон, ки боиси бухрони амиқи сиёсӣву башарӣ ва идораи давлатӣ гардидааст, таҳдиди Ҷиддӣ ба амнияти суботи минтақа мебошад.

Вазъи бухрони Афғонистон, ки бо Тоҷикистон қариб 1400 километр сарҳади муштарак дорад, Ҳукумат ва мардуми кишвари моро бетафовут гузошта наметавонад.

Ба сари қудрат омадани ҳаракати «Толибон», ки дар феҳристи гурӯҳҳои террористии Шӯрои амнияти Созмони Милали Муттаҳид қарор дорад, раванди бе ин ҳам мураккаби геосиёсии минтақаро боз ҳам печида кардааст.

Аз сӯйи ҳаракати “Толибон” иқро нагардидани ваъдаҳои қаблашон оид ба ташкили ҳукумати ҳамашумул бо иштироки васеи нерӯҳои сиёсӣ қавми Афғонистон боиси нигарониҳои ҷиддӣ гардидааст.

Тоҷикистон ҳама гуна зуҳуроти беқонунӣ, куштору ғоратгарӣ ва зулму таъқибро алайҳи мардуми Афғонистон қатъиян маҳкум менамояд.

Мутаассифона, созмонҳои ҳомии ҳуқуқи башар нисбат ба поймол гардидани ҳуқуқи дигар қавму миллатҳои сокини Афғонистон ва озодиҳои шаҳрвандони он кишвар, бахусус занону кӯдакон хомӯширо ихтиёр кардаанд ва дар ин маврид сухане ҳам баён намекунанд.

Имрӯзҳо мо дар ҳодисаҳои вилояти Панҷшери Афғонистон шоҳиди нақзи ғоҷабори ҳуқуқи байналмилалӣ башарӣ гардида истодаем.

Ба мардуми Панҷшер дастрасӣ ба озӯқаворӣ, дигар маводи мавриди ниёзи аввалия, инчунин, кумакҳои башардӯстона баста шуда, ҳатто ниҳодҳои таҳассусии Созмони Милали Муттаҳид ва Кумитаи байналмилалӣ Салиби Сурх то ҳол наметавонанд ҷиҳати иқроӣ уҳдадорӣҳои башардӯстонаи худ ба минтақаи Панҷшер ворид

шаванд.

Вазъияти бавуқудодада ғоҷеаи гуманитарӣ ба ҳисоб меравад.

Шиддати рӯзафзуни муборизаҳои қавмӣ ва гурӯҳҳои этникӣ дар Афғонистон омили дигари бештар ноамн гардидани вазъи сиёсӣ амниятӣ дар кишвари ҳамсоҷаи мо мебошад.

Бо дарназардошти ин ҳолат, роҳандозии муколамаи фарогир бо иштироки намояндагони ҳама қишрҳои Ҷомеаи Афғонистон аз шартҳои асосии барқарории сулҳу суботи пайдор дар он кишвар доништа мешавад.

Дар ин рост, тоҷикони Афғонистон низ, ки беш аз 46 фоизи аҳолии ин кишварро ташкил медиҳанд, баробари дигар қавмҳои ин кишвар, ҳақ доранд дар умури давлатдорӣ Ҷойгоҳи шоиста дошта бошанд.

Ҷаноби Раис,

Мо ба корҳои дохилии Афғонистон даҳлат намекунем.

Вале бар ин боварем, ки барои ҳалли муносиби мушкилоти сиёсӣ амнӣ кишвари ҳамсоҷа, бояд тавассути интиҳобот ва иродаи мардуми ин кишвар ҳукумати ҳамашумуле бо иштироки намояндагони ҳама гурӯҳҳои сиёсӣ ва ақаллиятҳои милливу қавмӣ ташкил карда шавад.

Яъне мо, зарур медонем, ки соҳти давлатдорӣ дар он кишвар аз

роҳи раъйпурсӣ ва бо дарназардошти мавқеи тамоми шаҳрвандони кишвар муайян карда шавад.

Зеро таъсиси ҳама гуна ҳукумат бидуни ба эътибор гирифтани манфиатҳои кулли мардуми Афғонистон метавонад боиси оқибатҳои фалокатбор дар ин кишвар гардад.

Тайи Ҷанги таҳмили ва нооромии беш аз чилсола, ки мардуми Афғонистон барои ба вуҷуд омадани чунин вазъият гуноҳе надоранд, Афғонистон ба майдони бозиҳои геосиёсӣ мубаддал гардид ва аз оқибатҳои он тамоми Ҷаҳон аз тариқи ҳодисаҳои мудҳиши сентябри соли 2001-ум хуб огоҳ аст.

Афғонистони Ҷабрдида ва миллати ба мо дӯсту бародари он набояд дигарбора ба вартаи Ҷангҳои хунини таҳмили кашида шавад.

Аз ин лиҳоз, Ҷомеаи Ҷаҳонӣ бояд ба тақдири қавму миллатҳои маскунӣ Афғонистон ва ҳамсояҳои он бетафовут набошад.

Чунки онҳоро роҳи дарози пур аз мушкилоти ҳарбӣ ба шарӣ, ки дар натиҷаи қарори бемулоҳизаи баровардани нерӯҳои хориҷӣ аз ин давлат пайдо шудааст, интизор аст.

Мо ҳамчун ҳамсояи наздик ҳамеша Ҷонибдори ҳаллу фасли фарогири қазияи Афғонистон ва эҳёи сулҳу суботи пойдор дар ин кишвар мебошем ва минбаъд низ дар ин мавқеи хеш устувор хоҳем монд.

Дар ин робита, мо аз Ҷомеаи байналмилалӣ даъват менамоем, ки барои ҳарчи зудтар ва бо истифода аз роҳҳои мусолимотомез ба эътидол овардани вазъи душвори сиёсӣ амниятӣ ва таъмини

сулҳу субот дар Афғонистон чораҳои фаври ва муассир андешад.

Тоҷикистон борҳо аз созмонҳои байналмилалӣ, бахусус Созмони Милали Муттаҳид ва Кумитаи байналмилалии Салиби Сурх, даъват карда буд, ки ба мардуми Афғонистон кумаки фаврии худро расонанд.

Мо бар ин назарем, ки дар пешбурди ин раванд Созмони Милали Муттаҳид бояд нақши калидӣ дошта бошад.

Ҳамкорони гиромӣ,

Мардуми осоиштаи Афғонистон имрӯз бо даҳшат рӯ ба рӯ шудааст.

Мо бояд дарк кунем, ки ин ҳолат аз берун ташкил ва ба мардуми Афғонистон таҳмил шудааст.

Дар ин ҳолат, сухан дар бораи қатли оми мардуми осоишта, собиқ қормандони нерӯҳои амнияти миллӣ ва хизматчиёни давлатии Афғонистон меравад.

Гурӯҳҳои гуногуни террористӣ бо истифода аз вазъи ноустувори низомиву сиёсӣ дар Афғонистон мавқеи худро фаъолона мустаҳкам карда истодаанд.

Ҳоло мо шоҳиди аз маҳбасҳо озод шудани ҳазорон аъзои ДОИШ, Ал-Қоида ва дигар гурӯҳҳои террористӣ мебошем.

Яъне Ҷойи нигаронӣ ва таассуф аст, ки имрӯз Афғонистон дар роҳи бисёр хатарзои дигарбора ба лонаи терроризми байналмилалӣ табдил ёфтан қарор дорад.

Тоҷикистон, ки бинобар мавқеи Ҷуғрофии худ дар хатти пеши муқовимат бо хатару таҳдидҳои муосир, аз қабили терроризму ифротгарӣ, тундгарӣ, муомилоти ғайриқонунии маводди муҳаддир ва дигар Ҷинояткориҳои муташаккили фаромарзӣ қарор дорад, бо идомаи саъю талошҳои худ Ҷиҳати пешгирӣ аз паҳншавии онҳо дастгирии Ҷомеаи Ҷаҳониро дар ин раванд зарур мешуморад.

Ҷамкорони гиромӣ,

Тоҷикистон ба манзури таъмини сулҳу суботи пайдори сартосарӣ бо шарикони худ ва созмонҳои байналмилалӣ, бахусус ниҳодҳои дахлдори Созмони Милал, пайваста иқдомҳои муштаракро роҳандозӣ менамояд.

Татбиқи муваффақонаи Стратегияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мубориза бо терроризму ифротгарӣ барои солҳои 2016-2020 Ҷиҳати таҳияву қабули Стратегияи нави муқовимат ба терроризму ифротгарӣ дар Тоҷикистон барои панҷ соли оянда заминаи мусоид фароҳам овард.

Муқовимат ба гардиши ғайриқонунии маводди муҳаддир, моддаҳои психотропӣ ва прекурсорҳо, ки даромад аз муомилоти онҳо яке аз манбаъҳои асосии маблағгузори терроризми байналмилалӣ мебошад, иқдомҳои муштарак ва талошҳои ҷамоҳангшудаи Ҷомеаи Ҷаҳониро тақозо мекунад.

Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки зимни татбиқи Стратегияи миллии

мубориза бо гардиши ғайриқонунии маводди муҳаддир барои давраи то соли 2020 дар ин ҷода тақрибаи кофӣ касб кардааст, дар муқовимат бо ин зуҳуроти номатлуб дар сатҳҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ низ ҳиссагузор аст.

Бо дарназардошти равишу усулҳои муосири мубориза бо ин зуҳурот ва ба мақсади пиёда кардани сиёсати самарабахш дар ин самт нимаи аввали соли ҷорӣ мо Стратегияи миллиро оид ба назорати маводди нашъаовар барои солҳои 2021 – 2030 қабул намудем.

Ҷаноби Раис,

Мо дар Тоҷикистон қадру қимати сулҳ ва зарурату аҳаммияти ҳимояи онро хеле хуб дарк мекунем.

Мо аз тақрибаи мусбати ҳамкориҳои кишвар бо Созмони Милали Муттаҳид дар ин росто қаноатмандем.

Аз ин ҷост, ки Тоҷикистон ҳамеша аз фаъолияти сулҳофаринии Созмони Милали Муттаҳид пуштибонӣ кардааст ва минбаъд низ саъю талаш хоҳад кард, ки дар барқарорсозӣ ва пойдории сулҳу субот дар минтақаҳои гирифтори низоъ саҳмгузор бошад.

Мо азм дорем, ки дар оянда дар ҳамкорӣ бо Департаменти амалиётҳои сулҳофаринии Созмони Милали Муттаҳид шумораи афсарони худро барои ҳиссагузорӣ дар ин раванд зиёд намоем.

Гузашта аз ин, ба мақсади саҳмгузорӣ дар татбиқи аҳдофу вазифаҳои Шӯрои амнияти Созмони Милали Муттаҳид, мубодилаи тақрибаи ғании Тоҷикистон дар ҷодаи муқовимат ба хатару

тахдидҳои амниятӣ ва барқарор кардани сулҳу суботи комил аз тариқи музокирот мо тасмим гирифтем, ки номзадии кишвари худро барои касби узвияти ғайридоимӣ дар ин Шӯро барои солҳои 2028-2029 пешбарӣ намоем.

Мо, дар ин росто, омодаи ҳамкорӣ бо ҳамаи кишварҳои узви Созмони Милал буда, умедворем, ки онҳо аз номзадии Тоҷикистон пуштибонӣ хоҳанд кард.

Ҳамкорони гиромӣ,

Бемории КОВИД-19 ва мавҷҳои боз ҳам хатарноки паҳншавии он дар баробари таҳдидҳои амниятӣ ва мушкилоти умдаи зикршуда ҳамоно сабаби нигаронии мо мебошанд.

Ин беморӣ, ки дар ибтидо ҳамчун бӯҳрони соҳаи тандурустӣ шурӯъ гардида буд, ҳоло боиси бӯҳрони ҷаҳонии иқтисодӣ гардидааст.

Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарки аҳамияти ҳамдастии кишварҳо дар рафъи оқибатҳои ногувори иқтисодиву иҷтимоии пандемия аз Нақшаи амали фарогири Дабири кулли Созмони Милали Муттаҳид Ҷиҳати вокуниш ба паҳншавии КОВИД-19 истиқбол менамояд.

Мо, инчунин, аз саъю кӯшишҳои созмону бунёдҳои мухталиф ва барномаҳои Созмони Милали Муттаҳид, аз ҷумла Созмони Ҷаҳонии тандурустӣ барои дастрас кардани вакцина алайҳи ин беморӣ ва расонидани кумакҳои фавриву дарозмуддат ба давлатҳои узв пазирай мекунем.

Нишондиҳандаҳои иқтисодиву молиявии кишварҳо ва оқибатҳои

ногувори КОВИД-19 татбиқи саривақтии Ҳадафҳои рушди устуворро, бахусус барои давлатҳои рӯ ба рушд ва суствараққиқунанда тӯлонӣ мегардонанд.

Аз ин лиҳоз, мо бо дарки нақши муҳими Созмони Милали Муттаҳид дар татбиқи босамару саривақтии ин аҳдоф итминон дорем, ки Даҳсолаи байналмилалии амал барои «Ҳадафҳои рушди устувор» (2020-2030) ба пайдо кардани роҳҳои самарабахши ҳалли мушкилоти ҷаҳонӣ, аз ҷумла тағйирёбии иқлим, факр, нобаробарии гендерӣ ва маблағгузорӣ мусоидат хоҳад кард.

Ҳамкорони гиромӣ,

Дар роҳи расидан ба Ҳадафҳои рушди устувор дар кишварҳои гуногун, аз ҷумла Тоҷикистон, мушкилоти марбут ба тағйирёбии иқлим низ монетаи ҷиддӣ эҷод менамоянд.

Тоҷикистон, ки 93 фоизи ҳудуди он аз кӯҳистон иборат мебошад, дар баробари дигар кишварҳои минтақа аз тағйирёбии даври гидрологӣ, ки боиси обхезиву хушксолиҳои шадид гардида, ба захираҳои обиву энергетикӣ ва амнияти озуқаворӣ таъсири манфӣ расонида истодааст, нигарон мебошад.

Мутаассифона, кишвари мо дар натиҷаи офатҳои табиӣ марбут ба об ҳамасола садҳо миллион доллари амрикоӣ зиён дида, дар аксар мавридҳо офатҳои табиӣ сабаби марги одамон ва аз байн рафтани инфрасохтори ҳаётан муҳим мешаванд.

Мо имрӯзҳо дар арафаи ҷаласаи 26-уми тарафҳои Конвенсияи Созмони Милали Муттаҳид оид ба тағйирёбии иқлим қарор дорем.

Бар ин боварем, ки Ҷаласаи мазкур барои дастрасӣ ба ҳадафҳои Созишномаи Париж ва суръат бахшидан ба талошҳои Ҷомеаи Ҷаҳонӣ дар мубориза бо тағйирёбии иқлим саҳми бориз хоҳад дошт.

Яке аз пайомадҳои Ҷиддии ин раванд обшавии пиряхҳо мебошад.

Дар натиҷаи тағйирёбии иқлим ва гармшавии бесобиқаи ҳаво аз 13 ҳазор пиряхи дар кӯҳсори Тоҷикистон мавҷуда то имрӯз беш аз 1 ҳазори он пурра аз байн рафтааст.

Тибқи омили дастрас танҳо пиряхи Федченко дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тайи даҳсолаҳои охир 11 километри мураббаъ, бо талафоти 2 километри мукааби ях коҳиш ёфтааст.

Ин ҳама дар ҳолест, ки то шаст фоизи захираҳои оби Осиёи Марказӣ аз пиряхҳои Тоҷикистон сарчашма мегиранд.

Кишвари мо аз рӯи партовҳои қиёсии диоксидаи карбон дар Ҷаҳон Ҷойи 135-умро ишғол менамояд ва 96 фоизи қувваи барқи худро дар нерӯгоҳҳои барқи обӣ истеҳсол мекунад.

Ман ба ҳайси роҳбари чунин як кишвар барои дарёфти роҳҳои ҳалли мушкилоти марбут ба тағйирёбии иқлим борҳо дар ҳамоишҳои байналмилалии марбута пешниҳодҳои мушаххас ироа кардаам.

Дар ин робита, ман ҳамчун узви гурӯҳи муассисони Эътилофи Ҷаҳонии обу иқлим дар Ҷаласаи нахустини сатҳи баланди он пешниҳод намудам, ки соли 2025 ҳамчун Соли байналмилалии ҳифзи пиряхҳо эълон карда шавад.

Итминони комил дорем, ки ин ташаббус барои Ҷалби бештари таваҷҷуҳи Ҷомеаи Ҷаҳонӣ ба ҳалли масоили обу иқлим ва обшавии пиряхҳо мусоидат хоҳад кард.

Таъсиси Бунёди байналмилалии ҳифзи пиряхҳо таҳти сарпарастии Созмони Милали Муттаҳид иқдоми дигаре мебошад, ки татбиқи он метавонад барои омӯзиши фарогир ва пешниҳоди роҳҳои муассири ҳалли ин мушкилоти Ҷаҳонӣ замина гузорад.

Ҷаноби Раис,

Тоҷикистон тавассути пешбурди масъалаҳои марбут ба об ва иқлим дар Рӯзномаи Ҷаҳонии рушд ва пешниҳоди қатъномаҳои дахлдори Созмони Милали Муттаҳид оид ба ин масъалаҳо ҳамчун кишвари ташаббускору пешсаф эътироф шуда, саҳми босазои худро дар ин раванд мегузорад.

Имрӯзҳо Даҳсолаи байналмилалии амал “Об барои рушди устувор, 2018 – 2028”, ки бо ибтикори Тоҷикистон аз Ҷониби Созмони Милали Муттаҳид эълон шудааст, татбиқ шуда истодааст.

Ҷомеаи Ҷаҳонӣ ба Конфронси Созмони Милали Муттаҳид оид ба бознигариҳои фарогири миёнамуҳлати ин Даҳсола, ки соли 2023 дар шаҳри Нью-Йорк барпо мегардад, бо умед менигарад.

Зеро баъди қариб 50 сол ин дуввумин Конфронси махсуси Созмони Милали Муттаҳид оид ба масъалаҳои марбут ба об хоҳад буд, ки бори дигар нақши калидии масъалаҳои вобаста ба обро дар рӯзномаи Ҷаҳонии рушд ва ноил гаштан ба Ҳадафҳои рушди устувор собит хоҳад кард.

Барои мо мояи ифтихор аст, ки Тоҷикистон ҳамроҳ бо Подшоҳии Нидерланд ҳамраиси ин ҳамоиши муҳимми байналмилалӣ интихоб шудааст.

Дар ин робита, мо аллақай корҳои омодагиро бо шарикони худ аз Ҷумла бо Подшоҳии Нидерланд ва Департаменти Созмони Милали Муттаҳид оид ба масъалаҳои иқтисодиву иҷтимоӣ оғоз намуда, ҷиҳати ташкили раванди фарогир ва дар сатҳи баланд баргузор намудани Конфронси мазкур чораҳо андешида истодаем.

Мо ҳама ҷонибҳои манфиатдорро ба ҳамкории густурда дар ин раванд даъват менамоем.

Ёдовар бояд шуд, ки кишвари мо соли 2022 мизбони Конфронси байналмилалии сатҳи баланд роҷеъ ба бознигарию Даҳсолаи байналмилалии амал “Об барои рушди устувор” низ хоҳад буд.

Бовар дорем, ки ин ҳамоиш дар раванди омодагӣ ба Конфронси оби соли 2023 нақши муассир хоҳад гузошт.

Бо истифода аз фурсат, бори дигар омодагии кишвари худро дар пешбурди масъалаҳои об ва иқлим дар ҳама сатҳҳо, махсусан дар ҳамкорӣ бо Созмони Милали Муттаҳид ибраз менамоем.

Аз таваҷҷуҳатон сипосгузорам.

Маводҳо доир ба мавзӯ:

Маводи дигар вобаста ба мавзӯи Созмони Милали Муттаҳид

<http://president.tj/node/26687>